

*Paartje op zoek naar de nestopening,
Bunschoten, 9 juli 2017 | Wim Smeets*

*“Het mooie uitzicht is achter jullie, hoor!”
“Waar kijken jullie nou eigenlijk naar?”
(foto - redactie)*

Stoeltjes mee voor de Koningsdagvogel!

De gierzwaluwenexcursie in Huizen op 1 juli 2022

*Gierzwaluw in vlucht, Texel, 15 juni 2022
Burg de Man*

Aafke Yntema

“Het mooie uitzicht is achter jullie, hoor!” of “Waar kijken jullie nou eigenlijk naar?” Dit soort reacties krijgen we van voorbijgangers, terwijl we zitten te turen naar de gevels van de huizen aan de Zomerkade in Huizen, met inderdaad een prachtige zonsondergang boven het water achter ons. Wat we doen is snel uitgelegd: we kijken naar de Gierzwaluwen die in en uit de nestopeningen kruipen en in groten getale boven ons hoofd rondvliegen. Een heel erg geslaagde excursie, georganiseerd door Mieke Pieren-Olijhoek.

We gaan zo zitten dat we drie gevels in de gaten kunnen houden en uiteraard ook het luchtruim boven ons. Als je op een plek blijft zitten, dan is er tijd om het gedrag te observeren en om te luisteren naar wat Mieke te vertellen heeft over de levenswijze van de Gierzwaluw.

Eerst vertel ik nu iets over de observaties, daarna over de levenswijze.

We zien de luidruchtige giervluchten van groepen niet-broeders, ofwel zoekers, vlak langs de nesten. We kijken hoe de volwassen vogels zich in de nestopening wurmen als ze aankomen en hoe ze er min of meer uitvallen en dan wegvliegen als ze eruit komen. Ze vliegen soms zo vlak boven ons hoofd dat we hun vleugels horen suizen. Bij een volle krop is de vage witte keelvlak goed te zien, de witte veertjes staan dan een beetje uit. Soms vliegen er wel dertig rond. Ook zien we er eentje beide vleugels tegelijk helemaal omhoog doen om snel wat ongerechtigheden in het venkleed weg te pikken, zonder uit de lucht te vallen. Voortdurend horen we hun geroep, gegier! We genieten volop van hun spectaculaire vliegkunst.

Gierzwaluwen zijn ongeveer 100 dagen in ons land. Eind april arriveren ze. Tegenwoordig vaak iets vroeger, wat mooi uitkomt in verband met de vervroegde verjaardag van koning Willem-Alexander. Eind juli, begin augustus vertrekken ze alweer, richting Afrika.

Gierzwaluwen zijn geen echte zwaluwen. Zwaluwen zijn zangvogels. Gierzwaluwen niet, ze maken deel uit van een andere orde, samen met onder meer de nachtzwaluwen.

Gierzwaluwen zijn holenbroeders. Er wordt gebroed in holtes in (vooral oudere) gebouwen, heel soms in een holte in een boom. De jongen (2-3) blijven lang, ruim veertig dagen, in het nest. Ze oefenen hun vleugels in het nest door te fladderen. Door zich met hun vleugels op te drukken ontwikkelen ze sterke borst- en vliegspieren. Als ze uitvliegen zijn ze al helemaal zelfstandig en ze vliegen in een ruk door naar Afrika om te overwinteren. De ouders volgen iets later. Gierzwaluwen zijn altijd op de vleugels, behalve als ze broeden, dan slapen ze op het nest. De niet-broeders slapen boven het IJsselmeer, op 3 kilometer hoogte. Halverwege de nacht gaan ze naar beneden, om te foerageren. Daarna gaan ze weer naar boven om te kijken wat voor weer het wordt. Dan beslissen ze waar die dag het beste gefoerageerd kan worden. Ze kunnen in de lucht slapen door afwisselend een hersenhelft uit te schakelen.

Gierzwaluwen jagen op wat je het plankton van de lucht (insecten) zou kunnen noemen. Ze verzamelen dat in hun krop tot een voedselbal. Die wordt eerst in stukjes en later in zijn geheel aan de jongen gevoerd.

Nestmateriaal wordt ook in de lucht verzameld en met speeksel aan elkaar geplakt. De gierzwaluwen komen jaarlijks terug naar meestal hetzelfde nest en plakken dan weer een randje op de nestkom, waardoor deze steeds rianter wordt.

Predatie bij de nesten is geen groot probleem, maar komt wel voor: katten en Eksters zijn de boosdoeners. Het aantal geschikte broedplaatsen staat onder druk door o.a. isolatie van woningen. Bij nieuwbouw kan er kunstmatige nestgelegenheid aangebracht worden. Er zijn speciale gierzwaluwnestkasten. En er is een vereniging: Gierzwaluw Bescherming Nederland: www.gierzwaluwbescherming.nl.

Als de zon bijna onder is, keren we allemaal huiswaarts, een stukje wijzer over deze prachtige en intrigerende zomervogel. Wat een genoegen was deze zwaluwexcursie, dankzij de deskundige en prettige begeleiding door Mieke!

Tips voor meer info over de Gierzwaluw: Op de website ‘Beleef de Lente’ was er dit jaar een gierzwaluwkast met camera. Als je zoekt op internet zijn er veel meer te vinden. Onder andere Gierzwaluw Swift Apus Essen, XJochemx.nl Ook het boek ‘De gierzwaluw’ geschreven door Remco Daalder (het beste natuurboek van 2014) is zeer de moeite waard.